

היועצת המשפטית לממשלה

ירושלים, י"ד אלול תשפ"ג
31 אוגוסט 2023

מס' מסמך: 004-99-2023-015677
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד
ח"כ יריב לוין
סגן ראש הממשלה ושר המשפטים

שלום רב,

הנדון: מכתבך בנושא העתירות העוסקות בכינוס הוועדה לבחירת שופטים סמך: מכתבך מיום 30.8.23

1. במכתבך שבסימוכין הלנת על התנהלות הייעוץ המשפטי לממשלה בעניין הטיפול בעתירות התוקפות את החלטתך שלא לכנס את הוועדה לבחירת שופטים, וזאת כדי להצביע על קושי שקיים לשיטתך בתפקוד הייעוץ המשפטי לממשלה בעבודתו עם הממשלה המכהנת.
2. דברייך ביחס למקרה הפרטני וביחס לתפקוד הייעוץ המשפטי לממשלה בכלל, אינם תואמים את העובדות. הם גם סותרים מושכלות יסוד של תפקיד היועץ המשפטי לממשלה, ובעיקר מתעלמים מחובתו המקצועית של היועץ המשפטי לממשלה להקפיד על כך שפעולות הרשות המבצעת יעלו בקנה אחד עם החוק, לטובת הציבור כולו.
3. כך, נוצר, יש מאין, רושם מוטעה לפיו הייעוץ המשפטי לממשלה בהנהגתי אינו מקדם באופן שוטף, מקצועי, ענייני, ובהתאם לדין, את מדיניות הממשלה ועשייתה. המציאות הפוכה לגמרי.
4. אתייחס תחילה לטענה הכללית ביחס לתפקוד הייעוץ המשפטי לממשלה בתקופת כהונת הממשלה הנוכחית, כי נדמה שלכך נועדו דברייך, ובהמשך לטיפול בעתירות העוסקות בוועדה לבחירת שופטים.
5. תפקידו של היועץ המשפטי לממשלה הוא לסייע לממשלה להגשים את מדיניותה בגבולות הדין. כך עוצב תפקיד היועץ המשפטי במדינת ישראל מקדמת דנא. מערך הייעוץ המשפטי לממשלה עושה כל שלאל ידו למילוי חובה זו. מערך הייעוץ המשפטי לממשלה פועל יד ביד עם הממשלה - עם כל ממשלה - לקידום העשייה הממשלתית על כל מרכיביה.

היועצת המשפטית לממשלה

- במסגרת זו, אנו מצויים בקשר תדיר עם הדרג המדיני והמקצועי במשרדי הממשלה השונים, מטפלים במאות החלטות ממשלה מדי שנה, בעשרות מינויים של בעלי תפקידים בכירים, בעשרות דברי חקיקה, ועוד. מערך הייצוג של המדינה בערכאות, בראשותי, מייצג את המדינה על כלל זרועותיה באלפי הליכים משפטיים מדי שנה.
6. הדברים נכונים כמובן גם ביחס לממשלה הנוכחית. במהלך החודשים בהן מכהנת הממשלה סיפקנו פתרונות משפטיים לסוגיות משפטיות מורכבות ביותר, לשם הגשמת מדיניות הממשלה.
- כך, למשל, בחודשים שחלפו פעלנו יחד במישורים אלה: סיוע לממשלה בגיבושו ואימוצו של התקציב לשנים 2024-2023; סיוע בהתמודדות עם אירועי לחימה וטרור, תוך העמדת פתרונות משפטיים בסד זמנים קצר, בסוגיות רגישות ביותר, כגון אטימה מיידית של בתי מחבלים, וסוגיות הקשורות להרחקת פעילי טרור; סוגיות הקשורות למערכה המשפטית הבין-לאומית; התמודדות עם התגברות הפשיעה בחברה הערבית; התמודדות עם פקיעת הסדר הגיוס ביחס לאוכלוסייה החרדית; קידום מדיניות הממשלה ביחס לצרכי ההתיישבות באיו"ש; וקידום תיקוני חקיקה שביקשה הממשלה לבצע במגוון תחומי העשייה הממשלתית. אלו הן דוגמאות בלבד ביחס לתקופת כהונתה של הממשלה הנוכחית.
7. הייעוץ המשפטי לממשלה פעל להעמיד לממשלה את מיטב הידע והיכולות המקצועיות שלו לצורך מימוש מדיניותה. מספר הפעמים שבהם לא ניתן היה לקדם החלטת ממשלה בשל מניעה משפטית הוא מועט. כך נמשך ונפעל. מקום שבו יתעוררו קשיים משפטיים בקידום עניין מסוים בו חפץ הדרג המדיני, נעשה כל מאמץ להתאים פתרון משפטי חוקי, שיגשים את מדיניות ממשלה. זו תפיסת עולמי המקצועית.
8. מבלי לגרוע דבר מכך, חובתו המקצועית של מערך הייעוץ המשפטי לממשלה היא להתריע בפני הממשלה - כל ממשלה - מפני מהלכים המנוגדים לדין. במקרים בהם הממשלה פועלת שלא בסמכות או מאתגרת קיום הליכים תקינים; מקדמת חקיקה פרסונלית, תוך פגיעה בשלטון החוק ובטוהר המידות בשירות הציבורי; ומקבלת החלטות המשפיעות באופן נרחב על הציבור או זכויות הפרט, בלא תשתית עובדתית או נמנעת מהפעלת סמכויותיה לטובת האינטרס הציבורי, בלא הצגת הצדקה רלוונטית - חובת הייעוץ המשפטי לממשלה לעמוד על כשלים אלה.
- זוהי המשמעות של שמירת סף. זהו תפקידו של הייעוץ המשפטי לממשלה במדינת ישראל.
- ביטול או התעלמות מרכיב שמירת הסף בתפקידו של הייעוץ המשפטי לממשלה, למשל בדרך של השתקת הייעוץ המשפטי לממשלה ביחס למקרים בהם הממשלה פועלת בניגוד לדין, פוגעים פגיעה קשה בשלטון החוק.
9. למען הסר ספק: מקום בו היועצת המשפטית לממשלה מתריעה בפני הממשלה מפני מהלכים המנוגדים לדין, הדבר אינו "מותיר את הממשלה ושריה, ללא ייעוץ משפטי וללא הגנה משפטית" כנטען במכתבך. ההפך - ואין בכך כל חידוש - הנחת היסוד בשיטת משטרנו היא כי כל נבחר ציבור מבקש לפעול אך ורק בתוך גבולות הדין. על כן, במקרים אלה, היועצת המשפטית לממשלה מסייעת לממשלה, וממלאת את תפקידה וחובתה כלפי הציבור.

היועצת המשפטית לממשלה

- דווקא פעולה ממשלתית שנעשית בניגוד לדין היא זו שפוגעת בממשלת ישראל, בתקינות פעילות המנהל, בטוהר המידות של משרתי הציבור, באינטרס הציבורי ובאמון הציבור במשרתיו.
10. במקרים שצינת במכתבך, הממשלה זכתה לייעוץ משפטי מהמעלה הראשונה, ובכל אחד מהם נעשה ניסיון למצוא פתרון מעשי העולה בקנה אחד עם החוק, הגם שבסופו של דבר בחרה הממשלה לפעול בניגוד לייעוץ שניתן. בהמשך לכך, במקרים המתאימים, הציגה הממשלה או השר הנוגע בדבר את עמדתם בעתירות על-ידי עורך דין חיצוני.
11. כך הם הדברים גם בהקשר הפרטני של הטיפול בעתירות התוקפות את החלטתך שלא לכנס את הוועדה לבחירת שופטים.
12. במכתבך העלית טענות שונות לגבי אופן הטיפול בעתירות בעניין זה. המכתב נשלח אליי **תוך כדי** שהתקיים שיח בינינו בעניין העתירות, ובזמן שהמתנו לקבל את התייחסותך לטיטת התגובה לעתירות שהועברה אליך. בכל הנוגע לעובדות המצוינות במכתב, אבקש להעמיד דברים על דיוקם.
13. כידוע, אתה נמנע מכינוס הוועדה לבחירת שופטים. זאת, חרף הנתונים המספריים שהעבירה הנהלת בתי המשפט המלמדים, כי העומס על מערכת המשפט הוא חריג, החסר בתקנים בערכאות השונות הוא רחב היקף, והדבר משליך כמובן באופן מהותי על איכות השירות הניתן לאזרחים, ציבור בעלי הדין.
14. ביום 13.8.23 נפגשנו, בין היתר, במטרה לדון במענה לעתירות, ולהבין מהם הטעמים שבגינם אתה נמנע מכינוס הוועדה. כמובן שטרם קבלת עמדתך האמורה, לא ניתן היה לגבש עמדה משפטית ביחס לעתירות.
15. בפגישתנו זו הוסכם לפעול לקבלת הנתונים בדבר התקנים הבלתי מאוישים של שופטים ורשמים ומשמעותם מהנהלת בתי המשפט. התייחסות ממנהל בתי המשפט בנושא התקבלה ביום 17.8.23 והועברה גם אליך. מהנתונים עולה שקיים עומס חריג במערכת המשפט בישראל. כך צוין בהתייחסות, בין היתר, כי כבר עתה קיים צורך במינוי של כ-20 שופטים במסגרת תקנים שהתפנו, ועד לסוף השנה צפויים להיות 53 תקנים פנויים במערכת בתי המשפט, ובכלל זאת תקנים חדשים שהוקצו. עוד הובהר כי אי איוש התקנים יגדיל עוד יותר את העומס על המערכת.
16. לאחר פגישתנו בה הבהרת את עמדתך ביחס לעתירות, ולאחר בחינת הדברים על ידי ועל ידי כל דרגי המקצוע הרלוונטיים במשרד, התברר כי ישנם פערים משמעותיים בעמדותינו הנוגעים לשורש הסמכות המוקנית לך כשר המשפטים לכינוס הוועדה. מיד לאחר גיבוש העמדה המשפטית, שיקפתי בפניך את המצב המשפטי, ציינתי את הפערים האמורים בעמדות, והבהרתי שלא נמצאו תימוכין משפטיים של ממש לתמוך בעמדתך. הצעות שהעלנו לפתרונות מעשיים שיגשרו על הפערים המשפטיים באופן זמני, נדחו על ידך.
- הבהרת, כי אינך מבקש להיות מיוצג על ידי עורך דין חיצוני בעתירות אלה וסוכם, לבקשתך, שעמדתך תוצג במסגרת התגובה, לצד עמדתי השונה, וכך נעשה.** בשלב זה, לבקשתך, נוסחה עמדתך ביחס לחובת כינוס הוועדה, כפי שהצגת בפנינו, והיא שולבה באופן מודגש וברור בתחילת טיוטת התגובה ובהמשכה, והועברה לעיונך, הכלל כפי שסוכם. בתהליך העבודה, לבקשתך, גם העברנו אליך סקירה בנוגע להליכי החקיקה הרלוונטיים.

היועצת המשפטית לממשלה

17. העבודה על טיוטת התגובה נעשתה בשיח ענייני, מקצועי ומכבד. עמדתך הובאה כעמדה ראשונה, קודם לעמדתנו. זאת, כאשר העמדה המשפטית שלנו היא אחרת וכאמור בפתח הדברים נוגעת לשורש הסמכות – פער זה היה ברור מתחילת השיח.

18. בנסיבות אלה, אין לי אלא להצר על מכתבך והאמור בו אשר עומדים בסתירה לכל אלה.

19. נוכח סד הזמנים, ביקשנו מבית המשפט ארכה קצרה להגשת התגובה על מנת לברר עמך האם ברצונך להיות מיוצג באופן עצמאי, בניגוד לעמדתך עד היום בעניין זה, או שרצונך הוא שנשלב את עמדתך במסגרת התגובה. כידוע לך, בנסיבות העניין, ובשים לב לכך שלא הוגדר לוח זמנים קונקרטי לכינוס הוועדה, חרף נתוני הנהלת בתי המשפט המלמדים על עומס חריג המוטל על מערכת המשפט, עמדתנו היא שאין בסיס משפטי להחלטתך שלא לכנס את הוועדה לבחירת שופטים. המועד להגשת התגובה לאחר שהתקבלה בקשת הארכה הוא ביום 4.9.23. בשים לב למועד שנקבע, נבקש לקבל את עמדתך בשאלת הייצוג מוקדם ככל הניתן.

20. לסיכום, אשוב ואדגיש: הייעוץ המשפטי לממשלה בהנהגתי, ימשיך למלא את תפקידו לסייע לממשלה להגשים את מדיניותה בגבולות הדין, ויעצב, ככל הניתן, פתרונות משפטיים חוקיים לקידום עשיית הממשלה, גם כאשר מתעוררים קשיים משפטיים. לצד זאת, ציפייה לפיה הייעוץ המשפטי לממשלה יחטא לתפקידו ויימנע מלשקף לדרג המדיני את המצב המשפטי לאשורו, יחריש קולו במסגרת בירור עתירות בבית המשפט או יירתע מלשמש כשומר סף - היא ציפייה לא לגיטימית. היענות לה תפגע פגיעה קשה בשלטון החוק, בתקינות עבודת הממשלה, ולמעשה בציבור. טענות המועלות, יש מאין, במטרה ליצור מצג של חוסר שיתוף פעולה או האשמות, חסרות שחר, לפיהן הממשלה הנוכחית מקבלת יחס שונה מזו הקודמת, כמו גם איומים בפיטורים הנשמעים באמצעי התקשורת, לא ירתיעו אותי ואת אנשיי מלהמשיך למלא את תפקידנו, על כל היבטיו.

בכוחה,

גלי בהרב - מיארה

העתק:

פרקליט המדינה

משנים ליועצת המשפטית לממשלה

מנהל מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה